

YAŞADIKÇA

Quo Vadis?
"Nereye gidiyorsun?"

E.Org. ÇETİN DOĞAN
(Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Hey'eti Başkanı)

Latince olan "Quo Vadis?" deyimini, yıllar önce iktidarı eleştirmek için Nadir Nadir'in yazdığı bir makalenin başlığında okuduğumu anımsıyorum. İlk defa İncil'de geçen deyim(1), daha sonra bir atasözü olarak kullanılmaya başlamış, aynı adla onlarca filimler çevrilmiş, piyesler yazılmış ve müzik grupları içerisinde bu isimi benimseyenler olmuştur.

Bazılarına ise bu söz, sadece bir futbolcu ismini anımsatıyor olabilir. Ben de, uysa da uymasa da, hoşgörünüze sığınarak yazıma başlık olarak bu terimi kullanmayı yeğledim.

Seçimlerde kendilerinin bile beklemediği oranda zafer kazanan AKP'nin, başının fazla dönmesi, sık sık hesap hataları yapmaya başlaması, bana da bu Latince deyim kullanmanın "dayanılmaz hafifliğini" verdi. Beş yıla yakın bir iktidar deneyimini yaşadıkdan sonra "Hükümet Edenlere" nereye gidiyorsun demenin anlamsızlığının farkındayım. Ancak "quo" kelimesi aynı zamanda "hangi tarık" anlamına da geldiği için, "Quo Vadis?" deyiminin, "nereye gidiyorsun?" anlamından çok, "hangi rotadan gidiyorsun?" anlamını taşır. Ben de bu yazımda, Erenlerin Türk Toplumunu sürüklemek istediği kendine özgü "cazibe merkezinin" anlamsız tartışmasına girmeden, zorunlu zikzaklar çizmekte olan "rotamızın" açmazlarını irdelemeye çalışacağım.

**

Bir yanda Bush Yönetiminin istemleri, bir yanda Ahmedi Nejat ve İran'la ilişkiler, diğer taraftan AB'nin baskıları, bunlara ilave olarak Irak'ta güvenliğimizi tehdit eden gelişmeler, İslam Alemi ile ilişkilerde tedirgin yaklaşımlar ve de çok kırılğan ekonomimiz, dış ilişkilerimizin açmazlarını oluşturuyor. Bu arada ABD'nin çok yakın geçmişte Türkiye'yi yerli pirinç üreticilerini koruduğu için resmen Dünya Ticaret Örgütüne şikayet ettiğini belki duymayanınız olmuştur diye belirtmeliyim.(2) İç Politikamızın açmazları ise, tabanın seçim zaferi sonrasında cüret kazanarak maskelerini atmaya başlamaları, bu kesimin sabırsız beklentilerini tatmin etmenin zorlukları, parti tabanı ile vücut dili dışında açık diyalog kuramamanın getirdiği sıkıntılar, kendilerini iktidara taşımada önemli rol

alan iç ve dış sermaye gruplarının gündemi ile kendi gündemlerinin uyuşmaması, Parti vitrinini İslami yaftadan kurtarmak için dışından transfer edilerek milletvekili yapılanların, bir kriz anında gemiyi her an terk etme olasılığının bulunmasıdır.

Bu konuları daha fazla irdelemeye geçmeden, seçim öncesi benim gibi çok kimsenin yaptığı iyimser tahminlerindeki "fahiş" yanılığa kısaca değinmek, uygun olacaktır. Bu güne kadar konuya ilişkin yapılmadık yorum, söylenmedik söz kalmadıysa da, "Maya ne yazarsa doğru yazar" ilkesi, konuya ilişkin kişisel bir açıklama yapmamı gerektiriyor. Hoşgörünüze güvenerek, Maya'nın önceki sayılarında yazdıklarımı anımsatayım:

"Gerçekte çok partili demokratik yaşama geçtiğimizden bugüne kadar yapılan seçimlerin sonuçları irdelendiğinde, Türk Ulusunun her zaman rasyonel davrandığı görülecektir. Önümüzdeki genel seçimlerde, yolsuzlukların çamuru ile şavkı kararmış, toplumun iş ve aş sorunlarına derman olamamış, Ulusal birikimimizi ve değerlerimizi babalar gibi satışa sunmuş, yabancılara peşkeş çekmiş, uygulamaları ile yurdumuzu ortaçağ karanlığından başka bir yerlere taşımayacağı gün yüzüne çıkmış Ampulün, önümüzdeki seçimlerde beklediği oy yerine, nasihat alacağından kuşku duymuyorum."

"Evet, içeriden ve dışarıdan belli çevrelerin verdiği bunca desteğe, iktidar olmanın avantajını sonuna kadar kullanmalarına rağmen, vitrini yeni transferlerle baştanbaşa düzenlenmeye çalışılsa da; AKP seçimlerde aradığını bulamayacaktır. Alacağı oyun en fazla yüzde yirmilerde, sandalye sayısının ise, iki yüz mertebesinde kalacağını söylemek sizce fazla iyimserlik midir?"

Bu satırları bana yazdıran kişisel iyimserliğimin nedeni, Maya'nın daha önceki sayısında yer alan aşağıdaki dileklerimin, gerçekleşme emarelerinin ufukta görülmeye başlamasıydı:

"Halkımızın oylarının önümüzdeki seçimlerde kadrosu, programı ve söylemleriyle, ulusumuzun ortak beklentilerine cevap verebilecek, çağdaş siyasal bir oluşumda veya partide yoğunlaşmasının yaşamsal önemi bulunmaktadır. Bu sonuç, halka davetiye göndererek, kolları açıp bekleyerek başarılamaz. Bunu başarmanın yolu, kolları sıvayıp halka gitmekten; halka açılan siyasetin kilidini kırarak, düşünce ve duyguları halkla paylaşmaktan geçer. Bir başka deyişle, gerçek anlamda halkın sofrasında yer almaktan geçer."

Yanılgım, ortanın sağındaki partilerin daha işin başında "post kavgasına" düşerek iktidara bir alternatif oluşturmaktan çok uzakta kalmaları

sonucunda, toplumumuzun muhafazakâr kesiminin oylarının yine AKP'de yoğunlaşmasıdır.

Diğer taraftan, adeta iktidar olmaktan korkuyor izlenimi veren Ana Muhalefet Partisinin de "kolları açıp beklemekten" başka, gerçek anlamda halkın sofrasında yer alıp, halkın sofrası için somut, inandırıcı çareler, alternatif politikalar üretememesi, CHP'nin lider kadrosuna haklı-haksız duyulan alerji, Ana Muhalefet Partisi'ni de bir cazibe merkezi olmaktan alıkoymuştur. AKP dışındaki siyasi partilerin girdikleri bitkisel hayattan kurtulmaları için, "acil taze kan" ve "bol oksijenli nefese" gereksinim duydukları açıkça ortaya çıkmıştır.

Sonuçta, ister istikrarın devamı adına diyelim, ister ekonomideki sanal büyümenin getirisinin etkisiyle diyelim, ister başta "yeşili" olmak üzere yabancı ve yerli sermayenin, tarikatların desteği ile diyelim, Türk Toplumunun yüzde 47'ye yakın bölümü seçimlerde siyasal tavrını AKP'den yana koymuştur. Bu noktada Einstein'ın söylediği düşündürücü bir sözü anımsatmadan geçemeyeceğim. Bize uyar mı, uymaz mı, siz karar verin:

"İki şey sonsuzdur; evren ve insanların aptallığı, ama evren konusunda daha yeteri kadar emin değilim."

Bir de bu sözlere Bertold Brecht'in özdeyişini ekleyelim: "Hiç bir ilerleyiş, akla/mantığa geri dönüş kadar zor değildir."

Seçim sonuçlarına ilişkin sıcağı sıcağına çok ilginç, bir kısmı da çok objektif ve yararlı yorumların yapıldığını gördük. Bunların irdelemesini günlük politika ile yakından ilgilenenlere bırakmak doğru olacaktır. Bu konuda dikkat çekici husus; seçimlerde başarısız olanların suçu öncelikle kendilerinde değil de, başkalarında aramaları, yukarıdaki özdeyişleri sizce de doğrulamıyor mu?

Konumuzla yakından ilgili bulduğum için, verilen demeç ve yapılan yorumlardan bir tanesine değinmeden geçemeyeceğim.

Dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Sayın Demirel'in haklı bir uyarı veya hatırlatma niyetiyle; AKP'nin Halkımızın yüzde 53'lük kesiminin oyunu almadığına dikkat çekmesinin hemen ardından, Sayın Erdoğan 03 Ağustos tarihinde, yeni vekillerine verdiği nasihatler esnasında sıkıştırdığı sözleri, özetleyerek hatırlatalım:

"Bunlar hesap bilmezler, (isim vermese de kimi kastettiği çok açık) AKP'nin seçimlerde kullanılan yüzde 84'lük oyun yüzde 46,7'sini almıştır. Hesabın oyların yüzde 100'ü üzerinden yapılması halinde bu oranın yüzde

55,4'e tekabül eder."

Bu fahiş hesap hatasını yapan, iç ve dış politikada "rotamızı" belirlemekle yükümlü olan birisi değil de, mütevazı bir koltuğa talip sade bir vatandaş olsaydı, herhalde İmam Hatip Okulundan aldığı diplomadan bile kuşku duyulur, hakkında soruşturma bile açılabilirdi.

AKP oylarının yüzde "55,4'e tekabül" edebilmesinin koşulunun; seçime katılmayan yüzde 16'lık kesimin, yüzde yüzünün AKP'ye oy vermesi ile mümkün olabileceğini acaba kendisine hiç hatırlatan oldu mu? Sözlerin manşetlerde yer almasına karşın, hesap yanlışlığının üzerinde hemen hemen hiç durulmaması, insanın biraz da yüreğini burkmuyor değil. Bu arada konuya başka bir hesap yöntemi ile yaklaşarak, AKP'nin oylarının gerçekten neye tekabül edeceğini ortaya koyan, Sayın Emre Kongar'ın hakkını da yemeyelim.

Hesap hatasını abartmaya çalıştığım sanılmasın. Ülke ve dünya gerçekleri ile pek bağdaşmayan, şaşırtıcı çıkışların ve "U" dönüşlerin kaynağı hep "he-sap hatalarından" kaynaklanmaktadır.

"Quo Vadis" sorusunu, İçine girdiğimiz açmazların, çizilen zikzakların kendileri ile birlikte bizleri de batağa sürüklemesinden korktuğum için sormaktayım. Bu nedenle, gidilmek istenen yönü ve önünü görmekte zorluk çekenlere, sözüm ona "demokrasi havariliğine" soyunanlara, bazı hatırlatmaların yapılmasının uygun düşeceğine inanıyorum:

AKP liderleri ne kadar aksini söylerlerse söylesinler, AKP dışarıda ve içeride "İslamcı" bir parti olarak tanımlanmaktadır. Avrupa Birliğine girmek adına yapılan reformların temel amacı "Merkezi Yönetimi" bir yerde Devletimizi "Devlet" yapan kurumları zayıflatmaya yöneliktir. Devlet yönetiminde ademi merkeziyetçi bir yaklaşımı seçen AKP'nin, ne ilginçtir ki, kendi parti örgütlenmesi merkezi ve totaliter bir yapıdadır.

AKP liderlerinin kendilerini orta sağda muhafazakâr bir parti olarak nitelmesine, Türk Seçmeninin önemli bölümü bugün inanmış görünüyor. Ülkemiz için çizilen rotadaki "oynamalara" rağmen neyin hedeflendiğini Türk Halkı eninde sonunda anlayacaktır. Bu konuda dış basında AKP'ye yönelik acımasız eleştiriler yer almağa başlamış, hatta eleştiriler, AKP liderlerinin "temel hedefinin, Avrupa'yı İslamlaştırma" ithamına kadar, ileri götürülmüştür.(3)

Türk Toplumunun nereye sürüklemek istendiğini, Economist Dergisi son sayısında "Türkiye ve İslam" başlığı altında, ülkemizde yaşanmaya başlanan olayları irdeleyerek, ortaya koymaktadır.(4)

**

İktidarın seçimlerden hemen sonra yeni bir anayasa üzerinde çalışmaya başlaması ve hazırlatılan taslağın incelemesinden çıkarılan sonuçlar, yukarıda yer alan olumsuz gelişmelerin tırmanacağı ve toplumsal barışın tehlikeye gireceğinin işaretlerini vermektedir. Sanki hazırlanan "sivil Anayasa" bana, daha fazla demokrasi, daha fazla özgürlükler için değil de, şu dört noktanın yolunu açmaya yönelik kaleme alınmış gibi görüldü:

*Dini eğitimin olabildiğince tarikatların eline verilmesi;

*Kamusal alanda yer alan kıyafet yasaklamalarının kalkması;

*Üniter devlet yapısının erozyona uğratılması;

*Başta Laiklik olmak üzere, Atatürk ve Devrimlerinin aşama aşama rafa kaldırılması.

Bunları başarmaya çalışmalarının dahi, toplumumuzun her kesiminden gerginlikler ve tepkiler doğuracağı açıktır.

Hiç kimsenin daha özgür ve daha demokrat bir toplum yaratılmasına itirazı olamaz, olmamalıdır. Demokrat ve sivil bir anayasanın yaratılmasının yolu, öncelikle halkın siyasal yaşam içine sokulmasından geçer. Bu temel ilke de partilerin demokratlaşmasını gerektirir. Bilinen bir gerçeği tekrarlayalım; "demokratsız demokrasi olamaz". Öncelikle partiler yasası ve seçim yasasının değiştirilmesi ele alınmalıdır. Halkın beklenti içerisinde olduğu milletvekili dokunulmazlığı başta olmak üzere, değiştirilmesi istenen daha nice yasalar dururken Anayasa'yı ele almanın anlamı ne ola ki?

Bu arada Türkiye'de yapılan seçimlerin demokrasi ve İslam'ın birlikte yaşayabileceğini kanıtladığını ileri sürenler de az değil. Bunlara göre ülkemizde yeşerip boy atamakta olan "ılımlı İslam" yaftalı demok-rasinin, İslami radikalizminin panzehiri olarak, Arap âlemini de olumlu olarak etkileyerek bir "model" oluşturacaktır.

AB üyeliğinden hala ne kadar uzakta olduğumuz, dış basında her gün yer alan haberlerle, gözler önüne sermektedir. Bugün dış basından aşağıda özetini aldığım haberin AB heveslilerini oldukça "acıtacağı" benzemektedir:(5)

Avrupa Birliğinin 2008 yılında tedavüle girecek madeni paranın bir yüzünde (turasında) "politik coğrafyasını" simgeleyen bir harita yer

almaktadır. Bu haritada; AB'ne katılmada pek de fazla istekli görülmeyen Beyaz Rusya, Ukrayna ve Moldova olmasına karşın, Türkiye yer "S" geçilmiştir. İktidarımızın AB ile entegrasyondan çok daha ileri (!) hedeflerinin bulunması, bu son gelişmeye Erenlerin vereceği tepkinin "göstermelik" olmaktan daha ileriye gitmeyeceğini sanırım.

**

Ülkemizdeki her türlü kaynağın, güzelliklerin satışa sunulmasının sonuçları, toplumda geçici bir ferahlık yaratsa da, kalıcı tahribatını bu yaz tatilini Türkiye'de geçiren bir İngiliz Gazeteci yazdı.(6) Tatilini Kalkan'da geçiren Beatrice Vanni, "İngilizlerin istilası sonucu Kalkan'a aşçı,hizmetli, emlakçı dışında hiç Türk kalmadığını, Türklerin tepelerin gerisine çekilerek güzel sahilleri İngiliz ve Almanlara terk ettiklerini" gerçekten hüzün verici bir üslupla yazıyor.

Elbette karşılıklı olmak koşulu ile yabancılara emlak satılabilir. Ancak bu satışların bu denli ölçsüzlüğü ileride başımıza ciddi sorunlar açacağından hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Sonuç olarak, her konuda söylediği ile yaptığı ve yapmak istediği çelişen iktidarın, içte ve dışta giderek daha fazla güven erozyonuna uğrayacağı açıktır. Atılan adımlar, sokağa yansıyan görüntüler, AKP'ye oy verelerin önemli bir bölümünde dahi, geleceğe ilişkin güven duygusunu giderek aşındırmaktadır. Bu noktada Türkiye ve Türk Toplumundaki gelişmeleri yakından izleyen "Uluslararası Kriz Grubunun"(7)bir tespitinin altını çizmekte yarar görmekteyim:

Türk Toplumunu ile Arap Toplumlarını mukayese eden Grubun ciddi bir araştırma ürünü olan yayımladığı raporda, Türkiye'de dinin halkın yaşam tarzında bir ölçüde belirleyici olmasını isteyenlerin, en iyimser bir tahmine göre halkın yüzde 20'lik kesimini geçmeyeceğini ileri sürülmektedir.

Türkiye'yi şeriat düzeni ile yönetilmekte olan ülkelere benzetmek iştahında olanların oranının ise yüzde onlarda kalacağından kuşku duyulmamaktadır.

Buna karşılık aynı raporda, Arap dünyasında ve diğer Müslüman ülkelerde, bütün siyasi partilerin(ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar) tamamının yanı sıra, bu ülkelerde yaşayan halkların ezici çoğunluğunun da, toplumsal ve siyasal yaşamın esas belirleyicisinin dini kurallar olmasını arzuladıkları ortaya konmaktadır. Raporu her yönü ile irdelediğimizde; "Türkiye'de ılımlı İslami bir demokrasinin yeşermesinin, Arap toplumlarına da örnek olacağı" savının, bir safsatadan başka bir şey olamayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

AKP yöneticilerinin iddia ettikleri gibi, gerçek anlamda Türkiye'de demokrasi ve özgürlüklerin geliştirilmesinden yana ise atacağı adımlar bellidir:

Toplumsal ve siyasal yaşamın düzenlenmesinde, şimdiki parti örgüt ve tabanının laik düzene zıt istemleri değil, Türk toplumunun büyük kesiminin beklentileri esas alınmalıdır. Bunu başarmanın tek yolu da, Partiyi kendisine karşı duyulan kuşkuları dağıtacak tarzda, ortanın sağında beliren boşluğa taşımakla mümkündür.

**

Muhalefet için bu aşamada önerilerimizle yazımızı noktalayalım. Türk toplumunun büyük bölümünün laik demokratik düzene bağlı olduğu bilincinde olarak, "şaka gibi" seçim sonuçlarının ezici baskısından kendinizi kurtarın. Nerede yanlışlar yapıldığını bilimsel olarak araştırın ve toplumla "kaynaşmanın" nasıl olabileceğini öğrenin.

Devrim öncesi İran'da da halkın büyük çoğunluğunun laik düzenden yana olduğunu bilerek, iyi örgütlenmiş bir azınlık grubun toplumu nerelere sürükleyebileceğini akıllardan çıkarmayın. Hitler'in, Musolini'nin daha nice insanlık düşmanı diktatörlerin iktidara nasıl geldiklerini unmayın, unurmayın. Kısır çatışmalardan kaçınarak, laik düzenin teminatı durumundaki kurumlarla demokratik bir dayanışma içerisine girin.

Son olarak sadece politikaya soyunmuş olanlara değil, bütün insanların attıkları ve atacakları adımların, kendi kaderlerinin belirleyicisi olacağını hatırlatmak için, Mahatma Gandi'den bir alıntı yapmayı yararlı görüyorum:

“ Söylediklerinize dikkat edin
Düşüncelere dönüşür

Düşüncelerinize dikkat edin
Duygularınıza dönüşür

Duygularınıza dikkat edin
Davranışlarınıza dönüşür

Davranışlarınıza dikkat edin
Alışkanlıklarınıza dönüşür

Alışkanlıklarınız dikkat edin
Değerlerinize dönüşür

Değerlerinize dikkat edin
Karakterinize dönüşür

Karakterinize dikkat edin
Kaderinize dönüşür."

Notlar:

(1) İncil(yuhanna:16-5) At nunc vado ad eum, qui me misit, et nemo ex vobis interrogat me: "Quo vadis?" (Şimdiyse beni gönderenin yanına gidiyorum. Ne var ki, içinizden hiçbiri bana, 'Nereye gidiyorsun?' diye sormuyor.)

(2) WTO upholds US complaint against Turkey rice measures.21 Sep 2007(.AFP) Susan Schwab.

(3)Engleholdof Turkey's Islamic AKP ,Apr.30,2007.(<http://www.the first post.co.uk/?storyID=6563>)

(4) Turkey and Islam: Secularists' lament. 27 Sep. 2007

(5) New Euro Coin Map Excludes Turkey. By Bruno Waterfield (Telegraph. Co.)Uk.27/09/2007)

(6)British Invasion in Turkey: Where Have All the Turks Gone? Arabisto. com, Sep. 23, 2007, Beatrice Vanni

(7)Turkey and Europe: The Way Ahead. Europe Report N°184(17 August 2007)